

ความคิดเห็นของครูต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตอำเภอเขียง
กลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต 37

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิจัย : การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตอำเภอเขียง กลาง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต 37

ชื่อผู้เขียน : พระคำใบ อินทวงค์

ชื่อปริญญา : ศิษศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา

ปีการศึกษา : 2560

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.พ.ต.ท.ดร.ศิริพงษ์ เสาภายน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต37 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษาโดยศึกษาสภาพการปฏิบัติงานการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการปฏิบัติงาน 5 ด้าน พบว่าความเห็นต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในด้านการมีส่วนร่วมด้านแบบแผนความคิด ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ส่วนด้านที่ปฏิบัติได้ปานกลางคือ ด้านความรอบรู้ของครู

จากผลการเปรียบเทียบสภาพการทำงานและผลลัพธ์ จำแนกตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เด่นชัด คือ ผู้ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี ประเมินการทำงานอยู่ในระดับที่สูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์มาก อาจเนื่องมาจากที่ที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 10 ปี ทำแบบประเมินโดยการคาดเดามากกว่าการใช้ประสบการณ์จริง

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคม ให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย การศึกษาจึงต้องเป็นพลวัต นั่นคือต้องปรับเปลี่ยนให้ทัน และสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติ และสังคมอยู่ตลอดเวลา

การบริหารงานในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและประสพผลสำเร็จสูงสุด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น การนำทฤษฎีการบริหารมาประยุกต์ใช้หรือกระบวนการบริหาร ซึ่งการบริหารที่ดีจะต้องอาศัยทักษะกระบวนการการบริหารงานเป็นหลัก ตลอดจนการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการบริหารจัดการงานในด้านต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษาเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ความสำคัญประการหนึ่ง ที่มนุษย์พึงพัฒนาให้เกิดขึ้นในตนเองนั้น คือการรู้จักและเข้าใจตนเอง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องพัฒนาการเรียนรู้ เนื่องจากการความรู้ที่ได้จากการรู้จักและเข้าใจตนเองนั้น จะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนและการวางแผนพัฒนาหลักสูตรในชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจ

เมื่อนำผลการเรียนมาจัดลำดับแล้วแต่ละโรงเรียนยังพบว่าครูเลือกใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกันไปตามลักษณะเนื้อหาวิชาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ยังไม่อาจสรุปได้ว่าครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนใดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต37 ได้เลือกใช้กลยุทธ์เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทาง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต37 เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงสภาพการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นข้อมูลให้หน่วยงานหรือสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต 37

เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต37 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต37 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร ครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต37 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 65 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ตัวแปรอิสระ คือสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา และตัวแปรตาม ศึกษาด้านการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเขียงกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต37

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถาม(Questionnaire)ซึ่งผู้วิจัยจัดสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต37 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่สถานภาพและประสบการณ์การทำงานในการสอนของครู

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของคณะครูผู้สอนที่มีต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเขียงกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต37

ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรอบรู้ของบุคลากรครู ด้านการมีส่วนร่วม ด้านแบบแผนความคิด ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ตามวิธีการโดยค่าแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

4	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับ มากที่สุด
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับ มาก
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับ ปานกลาง
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับ น้อย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของครูที่มีต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต37 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสถานภาพส่วนบุคคลโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต37 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 4 ระดับและแปรผลต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด)

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0.51 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต 37 จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้การทดสอบค่าที (t – test แบบ Independent samples)

4. ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต 37 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F – test แบบ One way ANOVA) หากพบความแตกต่างก็หาความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

5. วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต 37 โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตอำเภอเชียงกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต 37 ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตอำเภอเชียงกลาง เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษามัธยมศึกษาเขตอำเภอเชียงกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต 37 โดยพิจารณา 5 ด้านคือ (1)ด้านความรู้ของบุคลากรครู (2)ด้านการมีส่วนร่วม (3)ด้านแบบแผนความคิด (4)ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ (5)ด้านการเรียนรู้เป็นทีม รวม 40 ข้อ กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรครูจำนวน 65 คน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่าครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตอำเภอเชียงกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต 37

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพการปฏิบัติงาน 5 ด้าน พบว่าความเห็นต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในด้านการมีส่วนร่วมด้านแบบแผนความคิด ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ส่วนด้านที่ปฏิบัติได้ปานกลางคือ ด้านความรอบรู้ของครูรายละเอียดผลการวิจัยดังนี้

1. ด้านความรอบรู้ของบุคลากรครู โดยรวมมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เช่น สื่อการเรียนรู้ สถานที่จัดกิจกรรม

2. ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของโรงเรียน

3. ด้านแบบแผนความคิด โดยรวมมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการผลักดันให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ

4. ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ โดยรวมมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านสามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ด้านการเรียนรู้เป็นทีม โดยรวมมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันก่อนที่จะลงมือทำงาน

ด้านผลลัพธ์หรือประสิทธิผลตามตัวบ่งชี้ทั้ง 5 ด้าน ที่พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านความรอบรู้ของบุคลากรครู ด้านการมีส่วนร่วม ด้านแบบแผนความคิด ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม กล่าวถึงการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาประกอบด้วยภาวะผู้นำในบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มคนที่แสดงความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ตนปฏิบัติอยู่ การตัดสินใจ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและความรับผิดชอบ

จากผลการเปรียบเทียบสภาพการทำงานและผลลัพธ์ จำแนกตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เด่นชัด คือ ผู้ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี ประเมินการทำงานอยู่ในระดับที่สูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์มาก อาจเนื่องมาจากที่ที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 10 ปี ทำแบบประเมินโดยการคาดเดามากกว่าการใช้ประสบการณ์จริง หรืออาจเนื่องมาจากการที่ประสบการณ์ทำงานน้อยยังไม่เข้าใจในระบบการปฏิบัติงานได้ดีพอเทียบกับคนที่มียุทธศาสตร์การทำงานที่มากกว่า 10 ปี ไม่ว่าจะเป็นความเข้าใจในระบบงานที่มี

ความซับซ้อน สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา รวมทั้งการคิดที่เป็นระบบเป็นขั้นตอน ผู้ที่มีประสบการณ์น้อย
ยังต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ระบบเหล่านี้อีกนานเพื่อที่จะเข้าใจแต่ละระบบอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

เสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตอำเภอเชียงกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่-น่าน เขต 37

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตอำเภอเชียงกลางส่วนมากเป็นโรงเรียนขยายโอกาส ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มประสิทธิภาพเนื่องจากขาดแคลนครูที่มีความรู้
ความสามารถอย่างแท้จริงในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการจัดการเรียนรู้ให้
สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบัน
2. ควรจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และควรจัดการเรียนการสอนให้
นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ เพื่อที่จะนำไปใช้ได้ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา โครงการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนเพื่อ
สุขภาวะคนไทย พิณสุดา สิริธรรังศรี 22.1.2560

ณัฐวุฒิ ประเสริฐศรี .การบริหารการศึกษา : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

ประเสริฐ เชษฐพันธ์ .การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการบริการการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.

ชาญชัย อาจิณสมาจาร. การบริหารการศึกษา Educational Administration. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์

สื่อเสริมกรุงเทพ, 2550.

วินัฐ สุนสันเขต. การศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณี

โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. สารนิพนธ์หลักสูตร

พะยอม หมั่นจิตร. การพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหิน (วุฒิ
วิทยาคาร) จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม, 2547.

พัฒนา เณิดโนม. ความพร้อมของครูในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา อำเภอนือคลอง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร

มาลี ประเสริฐเมธ. การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอชาว

จังหวัดพะเยา. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิต

วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2552.

www.konsangsan.com/MMR2013/ok_pra_samean.doc

<http://www.kroobannok.com/30415>

<file:///C:/Users/ASUS/Downloads/1392093276.pdf>

<https://www.gotoknow.org/posts/490810>

<https://sites.google.com/site/jatupatschool/ed461-kar-brihar-kar-suksa/kar-khid-xyang-pen-rabb>

[https://www.prosofthcm.com/Article/Detail/15828/การเรียนรู้การทำงานเป็นทีม-\(Team-Learning22.1.2560](https://www.prosofthcm.com/Article/Detail/15828/การเรียนรู้การทำงานเป็นทีม-(Team-Learning22.1.2560)